

HOCAMIZ PROF. DR. RAHMI HÜSEYİN ÜNAL'IN ARDINDAN...

Şakir ÇAKMAK*

Sevgili hocamız Prof. Dr. Rahmi Hüseyin Ünal'ı 7 Nisan 2022 günü kaybettik. 1937'de Antalya/Akseki'de doğan hocamız 1948'de İzmir İnkılap İlkokulu, 1952'de İzmir Saint Joseph Fransız Ortaokulu, 1955'te İzmir Atatürk Lisesi, 1959'da İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nden mezun olmuş ve kısa bir süre Adana/Osmaniye Ortaokulu'nda öğretmenlik yapmıştır. 1961'de Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi'ne asistan olarak atanarak 1963'te doktora eğitimi için Fransa'ya gitmiş, *Les Monuments Islamiques Anciens de la Ville d'Erzurum et de sa Region* başlıklı doktora tezini tamamladıktan sonra 1965'de Erzurum'a dönmüştür. 1968'de *Anadolu Selçukluları ve Beylikleri Döneminde Taçkapılar* konulu tez ile doçent olmuş, *Diyarbakır İli'ndeki Bazı Türk-İslâm Anıtları Üzerine İncelemeler* başlıklı tez ile 1976 yılında çok genç yaşta profesör olmuştur. 1978 yılında Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi Sanat Tarihi Bölümü'nün kuruluşuna öncülük etmiştir.

1982 yılında Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi Arkeoloji ve Sanat Tarihi Bölümü Sanat Tarihi Anabilim Dalı'nı kazanarak İzmir'e geldiğimde nasıl bir eğitim ortamıyla karşılaşacağıma dair hiçbir fikrim yoktu. O yıllarda eşit ağırlıklı puan sistemiyle girilebiliyordu Sanat Tarihi'ne. Anabilim Dalı çok yeniydi. İlk öğrencilerini 1981'de almıştı. Bizler ikinci öğrencileriydik.

Bölüm sevgili hocalarımız Prof. Dr. Gönül Öney ve Prof. Dr. Rahmi Hüseyin Ünal tarafından kurulmuştu. Bekir Deniz ve Zeynep Mercangöz hocalarımız Yardımcı Doçent, Bozkurt Ersoy hocamız ise Araştırma Görevlisi kadrosunda idi. Gönül Öney hocamız aynı zamanda dekan olduğu için az sayıda dersimize giriyordu. Ama dersleri çok keyifliydi. Rahmi Hüseyin Ünal, Bekir Deniz ve Zeynep Mercangöz hocalarımızın yanı sıra Arkeoloji Anabilim Dalı'ndan Mükerrerem Usman Anabolu, Güven Bakır, Tomris Bakır, Ersin Doğer gibi çok değerli hocalardan da dersler aldık. Osmanlıca derslerimize Tarih Bölümü'nden Refet Yalçın Balata hocamız geliyordu. O zaman Dokuz Eylül Üniversitesi

* Doç. Dr., Ege Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Sanat Tarihi Bölümü, İzmir.
E-mail: sakircakmak@gmail.com

Fotoğraflar: Şakir Çakmak, Sevinç Gök İpekçioğlu, Gültekin Teoman, Ender Özbay.

Beçin Kazısı'nın ilk yılında Beçin İlkokulu (kazı evi) bahçesinde (1995)

Mimarlık Fakültesi'nde görev yapan Recep Meriç hocamdan aldığımız Tarihsel Coğrafya derslerini de asla unutamam. O kadar şanslıydık ki Halil Akdeniz ve Bilal Erdoğan gibi çok değerli ressamlar, Turgay Gönenç gibi çok değerli bir sanat eleştirmeni de hocamız oldu. Halikarnas Balıkçısı'nın manevi oğlu Şadan Gökovalı da arada derslerimize gelirdi. Sonraki yıllarda Mehmet Tunçel, İnci Kuyulu (Ersoy), Lale Yüksel (Bulut), Yekta Demiralp ve hocamızın çok yakın dostu Aydoğan Demir hocamızın katılımıyla bölümümüz daha da zenginleşti.

Öğrenciliğimin başladığı 1982 yılında henüz 45 yaşında genç bir profesördü hocamız. Dört yıllık eğitim süresi boyunca verdiği Anadolu Türk Mimarisi ve Anadolu Türk Mimarisinde Sosyal Yapılar dersleri ile hayatımıza yön verdi. Yeni bir bölüm kurmanın heyecanı her yıl yaz aylarında düzenlenen, benim de katılma olanağı bulduğum 15 günlük araştırma gezileriyle müthiş bir ufuk açtı bizlere. Bölümüne araştırma gezilerinde çekilen diapositiflerden oluşan müthiş bir arşiv kazandı. Bölümümüzün Gönül Öney hocamızın girişimleriyle kurulan oldukça zengin ekipmana sahip bir fotoğraf laboratuvarı da vardı.

1982 yılında öğrencilikle başlayan birlikteliğimiz 1988'de farklı bir boyut kazandı ve bölümde araştırma görevlisi olarak çalışmaya başladım. Yüksek lisans ve doktora tezlerini Rahmi Hüseyin Ünal gibi çok değerli bir bilim insanı ile yapmak, yani onun tedrisatından geçmek büyük bir şanstı. Çok titiz bir bilim insanıydı. İyi bir eğitim almıştı. Fransızcası ana dili gibiydi. Haftada bir gün düzenli şekilde gerçekleştirdiğimiz tez görüşmelerini asla aksattırmazdı. Teksir kağıdına elle yazarak götürdüğüm metinleri büyük bir sabırla satır satır okur ve düzeltmeler önerirdi. Elbette bu durum sadece benim için geçerli değildi. Tüm öğrencilerine aynı ilgi ve özeni gösterirdi.

Hocamız ve kazı ekibi Beçin Kazı Evi'nde. (2004)

Titizliği sadece bilimsel çalışmalarıyla sınırlı değildi. Günlük yaşamında da son derece disiplinliydi. Beslenmesine dikkat eder, sporunu aksatmazdı. Genç yaşlarda yaşadığı bir böbrek sorunu nedeniyle güne her sabah içtiği ılık su ile başlardı. Okulda öğle yemeği bir dilim ekmek ve domates ya da mısır gevreği ve süttten ibaretti. Araştırma gezileri ve kazılarda da hocamızın bu hassasiyeti nedeniyle öğle yemeklerimiz son derece hafif yiyeceklerden oluşurdu.

Hocamızla çok sayıda kazı, araştırma ve projede birlikte çalışma şansına eriştik. Yaz aylarında gerçekleştirdiğimiz araştırma gezilerinin yanı sıra 1992, 1993 ve 2000 yıllarında İncir Hamı (Antalya-Eğirdir) ve 1995 yılından itibaren Beçin kazıları zor koşullara karşın hepimiz için birer okul oldu. Hollanda Utrecht Üniversitesi ile bölümümüzün birlikte yürüttüğü Birgi projesi 2001 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığı'na yayımlanan *Birgi, Tarihi, Tarihi Coğrafyası ve Türk Dönemi Anıtları* adlı güzel bir kitaba dönüştü. Avrupa Birliği ve Kültür ve Turizm Bakanlığı arasında imzalanan bir protokolle gerçekleştirilen *Akdeniz'de İslam Sanatı* konulu proje kapsamında hazırladığımız *Erken Osmanlı Sanatı, Beyliklerin Mirası* adlı çalışma da 1999 yılında Türkçe ve çeşitli dillerde yayımlandı.

Hocamız emekli olduktan sonra da asla kopmadı Sanat Tarihi'nden. 2009 yılı da dahil olmak üzere Beçin Kazısı'na devam etti. 1997 yılında onun öncülüğünde başlattığımız Ortaçağ Kazıları ve Sanat Tarihi Araştırmaları Sempozyumu ile Uluslararası Türk Sanatları Kongresi gibi önemli etkinliklere katkı koymayı ihmal etmedi. Uurla ve Beçin ile ilgili iki kitap ve çok sayıda makale yayınladı. Son olarak Birgi Ulu Cami'nin ahşap pencere kanatlarındaki süslemeleri çalışıyordu. Bilgisayar ortamında süslemelerin çizimlerini yapmıştı. Çizimleri yerinde kontrol etmek istiyordu. Geçtiğimiz kış aylarında

Beçin - 2007

havalar ısındığında birlikte Birgi'ye gitmek için sözleştik. En son 24 Şubat 2022'de Fakülte'de Prof. Dr. Hasan Malay hocanın cenaze töreninde gördüm hocamızı. Biraz yorgun ama yine de iyi görünüyordu. Konu yine Birgi'ye geldi. Havalar biraz daha ısınınca kendisini arayacağımı söyledim. İki hafta sonra aramaya başladım ancak ulaşamadım. Meğer zor günler yaşıyormuş hocamız...

Bilim insanları yaptıkları, öğrettikleri ve öğrencileriyle yaşarlar. Hocamız da yaptıkları, kurduğu bölüm ve dokunduğu onlarca insanla yaşamaya devam edecek. Ruhu şad olsun.

Bu vesileyle 24 Nisan 2018'de yitirdiğimiz sevgili Yekta Demiralp ağabeyimiz ve 29 Ekim 2021'de yitirdiğimiz Bekir Deniz hocamızı da bir kez daha anmak istiyorum. Ruhları şad olsun, huzur içinde uyusunlar...

Rahmi Hüseyin Ünal Hocamızın sanat tarihine büyük katkılar sağlayan yayınlarından bazıları şunlardır:

- R. H. Ünal, *Les Monuments İslamiques Anciens de la Ville d'Erzurum et de sa Region*, Paris, 1968.
- R. H. Ünal, *Diyarbakır İli'ndeki Bazı Türk-İslam Anıtları Üzerinde Bir İnceleme*, Erzurum, 1975.
- R. H. Ünal, *L'Etude du Portail Dans l'Architecture Pre - Ottomane*, Ege Üniversitesi Yayınları, İzmir, 1982.
- R. H. Ünal, *Osmanlı Öncesi Anadolu-Türk Mimarisinde Taçkapılar*, Ege Üniversitesi Yayınları, İzmir, 1982.
- R. H. Ünal, *Çifte Minareli Medrese (Erzurum)*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1989.
- R. H. Ünal-vd, *Birgi, Tarihi, Tarihi Coğrafyası ve Türk Dönemi Anıtları* (Edt), Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 2001.
- R. H. Ünal, *Erzurum Yakutiye Medresesi*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1993.

- R. H. Ünal-F. Krinzingler-M. Alram-Ş. Pfeiffer-Taş (Hrsg), *Der Münzschatz von Beçin*, Österreichische Akademie der Wissenschaften, I-II, Wien, 2010.
- R. H. Ünal-F. Krinzingler-M. Alram-Ş. Pfeiffer-Taş (Edts), *Beçin Definesi*, Türkiye Bilimler Akademisi, Ankara, 2015.
- R. H. Ünal-E. Çağlıtütüncigil, *Urla'nın Tarihi Camileri ve Hazireleri*, İzmir Büyükşehir Belediyesi Kent Kitaplığı, İzmir, 2016.
- R. H. Ünal, *Beçin Kazılarının 15 Yılı (1995-2009)*, Muğla Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları, Muğla, 2018.
- R. H. Ünal, "Selimiye (Milas) Abdülfettah Ağa Camii ve Haziresi", *Yekta Demiralp Anısına Sanat Tarihi Yazıları*, Ege Yayınları, İstanbul, 2020, s.437-457.
- R. H. Ünal, "Doğu Anadolu'da Bilinmeyen Üç Selçuklu Hanı", *Arkeoloji-Sanat Tarihi Dergisi*, II (1983), s. 106-118.
- R. H. Ünal, "Eber Künbeti ve Sarı Lala Türbesi (Afyon)", *Arkeoloji-Sanat Tarihi Dergisi*, III (1984), s.185-203.
- R. H. Ünal, "Çeşme Köyü Camisi (Çeşme/İzmir)", *Arkeoloji-Sanat Tarihi Dergisi*, IV (1988), s. 117-123.
- R.H. Ünal, "Osmanlı Öncesi Dönemden Yayınlanmamış Üç Menzil Hanı", *Arkeoloji-Sanat Tarihi Dergisi*, V (1990), s.181-191.
- R. H. Ünal, "Mimar Sinan'ın Eserlerinde Selçuklu ve Beylikler Devri Mirası", *Milli Kültür*, 71 (1990), s.22-26.
- R. H. Ünal, "Milli Anıtlarımızda Bilinçli veya Bilinçsiz Tahribat", *Dil, Tarih ve Coğrafya Fakültesi Dergisi*, XXXIV/1 (1990), 1991, s. 445-455.
- R. H. Ünal, "Kızılören Hanı Yakınındaki Yapının İşlevi Hakkında Gözlemler", *Arkeoloji-Sanat Tarihi Dergisi*, VI (1992), s.129-136.
- R. H. Ünal, "Burdur/Bucak İncir Hanı'nda Temel Araştırmaları ve Temizlik Çalışmaları" (Eylül 1992), *X. Vakıf Haftası Kitabı*, 1993, s. 399-422.
- R. H. Ünal, "Yukarı Kızılca Köyü Halil Ağa Camii", *Sanat Tarihi Dergisi*, VII (1994), 211-225.

XII. Ortaçağ-Türk Dönemi Kazıları ve Sanat Tarihi Sempozyumu'nda hocamız ve sevgili eşi Prof.Dr. Hanife Ünal ile birlikte (16 10.2012)

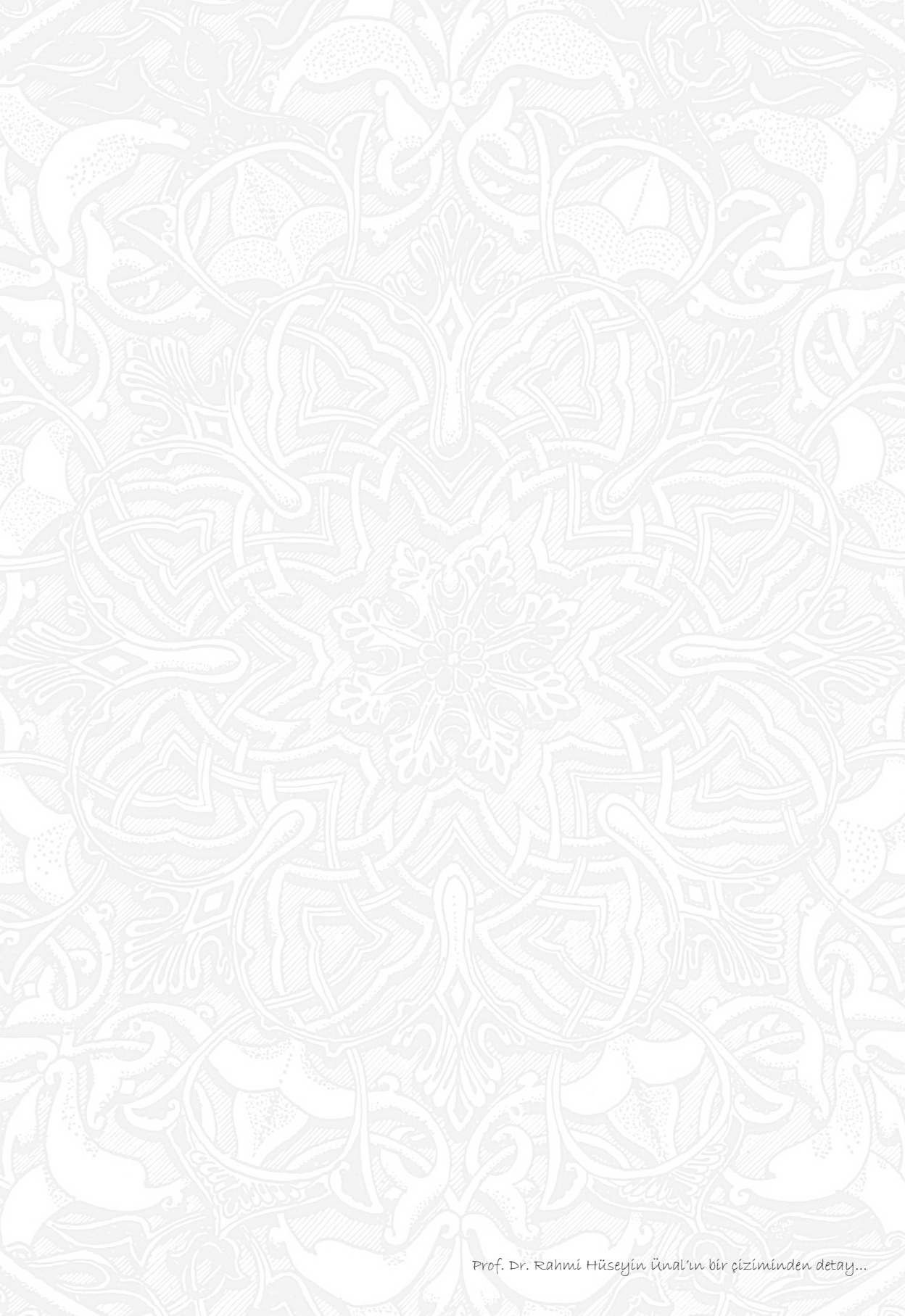
Hocamız, XII. Ortaçağ-Türk Dönemi Kazıları ve Sanat Tarihi Sempozyumu'nda sevgili eşi Prof. Dr. Hanife Ünal ile birlikte (16 10.2012)

23. Ortaçağ-Türk Kazıları ve Sanat Tarihi Araştırmaları Sempozyumu'nda, Edirne. (9 Kasım 2019)

16. Uluslararası Türk Sanatları Kongresi'nde Gönül Öney, Mehmet Tuncel, Gül Tuncel, Sevinç Gök İpekçiöğlü, Muhammet Görür ve Suzan Bayraktaroğlu ile birlikte.

Ege Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi | *Ege University, Faculty of Letters*
Sanat Tarihi Dergisi | ***Journal of Art History***
ISSN 1300-5707 | e-ISSN 2636-8064
Cilt: 31, Sayı: 1, Nisan 2022 | *Volume: 31, Issue: 1, April 2022*

Sahibi (Owner): Ege Üniv. Edebiyat Fak. adına Dekan (On behalf of Ege Univ. Faculty of Letters, Dean): Prof. Dr. Yusuf AYÖNÜ ♦ Yazı İşleri Müdürü (Managing Director): Doç. Dr. Hasan UÇAR ♦ Editörler (Editors): Dr. Ender ÖZBAY, Prof. Dr. Semra DAŞCI ♦ Yayın Kurulu (Editorial Board): Prof. Dr. İnci KUYULU ERSOY, Doç. Dr. Lale DOĞER, Doç. Dr. Sevinç GÖK İPEKÇİOĞLU ♦ İngilizce Editörü (English Language Editor): Dr. Öğr. Üyesi Elvan KARAMAN MEZ ♦ Sekreteryaya - Grafik Tasarım/Mizampaj - Teknik İşler - Strateji - Süreç Yönetimi (Secretariat - Graphic Design/page layout - Technical works - Strategy - process management): Ender ÖZBAY

İnternet Sayfası (Açık Erisim) | Internet Page (Open Access)

DergiPark
AKADEMİK
<https://dergipark.org.tr/std>

Sanat Tarihi Dergisi hakemli, bilimsel bir dergidir; Nisan ve Ekim aylarında olmak üzere yılda iki kez yayınlanır.

Journal of Art History is a peer-reviewed, scholarly, periodical journal published biannually, in April and October.

